Η Μπεμπεδέλη αψηφά το μεγάλο κίνδυνο του ντετερμινισμού

>«Η Γυναίκα της Ζάκυθος» του Διονύσιου Σολωμού από το Σατιρικό Θέατρο

Διασκευή-Σκηνοθεσία:
Δέσποινα Μπεμπεδέλη
Σκηνικά-Κοστούμια: Χάρης Καυκαρίδης
Μουσική: Σάββας Σάββα
Σχεδιασμός Φωτισμού: Γιώργος Λάζογλου
Παίζουν: Μαριάννα Καυκαρίδου, Φώτης Αποστολίδης, Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Βασίλης Μιχαήλ, Πόπη Αβραάμ, Σπύρος Γεωργίου, Άννα Γεωργίου, Έφη Χαραλάμπους, Κωνσταντίνος Γαβριήλ, Μαρία Χριστοδούλου.

Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη δίνει απτή μορφή στους εφιάλτες του Διονύσιου, βγάζει στη σκηνή το διάβολο με τα κέρατα, αγέλη σκυλιών με μάσκες-μούρες, σηκώνει τους νεκρούς από τους τάφους τους.

Ένα από τα υψηλότερα ιδεώδη για τον Διονύσιο Σολωμό ήταν η ολοκληρωμένη έκφραση του έθνους μέσα από τη γλώσσα που το ίδιο το έθνος δημιούργησε. Είχε λατρέψει και θεοποιήσει τη γλώσσα που ταυτόχρονα αποτελούσε την ύλη των στιχουργικών του παιδεμάτων. Γι' αυτό μερικές φορές ο Σολωμός, γράφοντας τα μικρά ποιητικά αποσπάσματα, μοιάζει με ζωγράφο που τραβάει μια πινελιά στον καμβά και κάνει πίσω γεμάτος θαυμασμό για την υλική απόδοση της μεγαλειώδους ιδέας της τέχνης.

Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη ψηλάφησε και ένιωσε την κάθε γραμμή της «Γυναίκας της Ζάκυθος» του Διονύσιου Σολωμού, όταν έκανε παράσταση-αναλόγιο σε σκηνοθεσία του Χατζάκη. Η ιδέα της διασκευής του έργου σε κείμενο θεατρικής παράστασης και του ανεβάσματός του στην κυπριακή θεατρική της βάση πρέπει να γεννήθηκε στις στιγμές της υποκριτικής αναμέτρησης της ηθοποιού με το «ποιητικό πεζογράφημα» του Σολωμού. Είναι δελεαστικό να φαντάζεται κανείς, αν όχι μια δραματοποίηση, τότε μια οπτική ανάπλαση του σαλωμικού ποιητικού κόσμου, μια και ο ίδιος τόσο συχνά προσωποποιεί τις συμβολικές έννοιες, τους δίνει γυναικείες μορφές, ρωμαλέες ή διάφανες, τους προσδίδει διαστάσεις εθνικών συμβόλων ή προσωπικών οραμάτων. Όσο δελεαστική φαίνεται η ιδέα της μορφοποίησης με οποιαδήποτε μέσα, εικαστικά ή θεατρικά, των συμβολικών πλασμάτων του Σολωμού, τόσο είναι και επικίνδυνη. Άλλο η λατρεμένη ύλη της γλώσσας και άλλο το σώμα και η φωνή του ηθοποιού, άλλο να ταυτιστεί κανείς μέσα από το λόγο με τα φοβερά βάσανα της ταραγμένης ψυχής του ιερομόναχου Διονύσιου από τη «Γυναίκα της Ζάκυθος», και άλλο να δεις τα οράματά του ενσαρκωμένα, υλοποιημένα, ολοκληρωμένα μέχρι τελευταίας λεπτομέρειας επί σκηνής.

Η Δέσποινα Μπεμπεδέλη αψηφά το μεγάλο κίνδυνο του ντετερμινισμού, της υπερβολικής «υλοποίησης» των άυλων οραμάτων, της ουσιαστικής αλλοίωσης του ποιητικού ιδεαλισμού του Σολωμού από τη θεατρική μεταγλώττιση του κειμένου του. Δίνει απτή μορφή στους εφιάλτες του Διονύσιου, βγάζει στη σκηνή το διάβολο με τα κέρατα, αγέλη σκυλιών με μάσκες-μούρες, σηκώνει τους νεκρούς από τους τάφους τους.

Το σκηνοθετικό εγχείρημα θα φάνταζε ακόμα πιο ριψοκίνδυνο και παράτολμο αν η Μπεμπεδέλη δεν είχε με το μέρος της τον πραγματικό συνδημιουργό της παράστασης, το σκηνογράφο και ενδυματολόγο Χάρη Καυκαρίδη. Όσο η σκηνοθετική, τόσο και η εικαστική πλευρά της παράστασης παρουσιάζουν ένα σπουδαίο προσόν -την εσωτερική αισθητική ενότητα, στην οποία παραμένουν πιστές σε κάθε ξεχωριστό σημείο.

Ο Χάρης Καυκαρίδης ενώνοντας τη σκηνογραφική και την ενδυματολογική πλευρά δημιουργεί την αίσθηση ενός εικαστικού πίνακα όπου το εντυπωσιακό ουράνιο φόντο, με ανθρώπινες (και μη) φιγούρες να αποτελούν ενιαίο σύνολο.

Η διασκευή της Δέσποινας Μπεμπεδέλη περιλαμβάνει θρήνους και δημοτικά που μεταφέρουν στην παράσταση την αγωνία και την τραγωδία του Μεσολογγίου. Οι γυναίκες του Μεσολογγίου βρίσκουν μουσική και υποκριτική έκφραση στη σκηνή.

Όμως έχω την εντύπωση πως η μορφή του ιερομόναχου (Φώτης Αποστολίδης) χάνει στην παράσταση την ιδιότητα που δικαιώματα της ανήκει στο κείμενο, την ιδιότητα του αφηγητή, του «ηθικού αυτουργού» όσων συμβαίνουν στον κόσμο των εφιαλτικών του ονείρων, επειδή οι εφιάλτες του αυτονομούνται υπερβολικά. Η λέξη «υπερβολή» δεν μπορεί να μην αναμειχθεί και μεταξύ των κατά τα άλλα θετικών αναφορών στη διδασκαλία του ρόλου της «Γυναίκας της Ζάκυθος» από τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη και την απόδοση του ρόλου από τη Μαριάννα Καυκαρίδου.

ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ